

ספירת העומר בזמן הזה מדברי סופרים

אמור כג, טו

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה.

מנחות טו, א

רבנן דבי רב אשי מנו יומי ומנו שבועי. אמימר מני יומי ולא מני שבועי, אמר זכר למקדש הוא.

שוע"ר סי' ס

ה כל המצות צריכות כוונה לצאת ידי חובה בעשיית אותה מצוה. ואם עשאה בלא כוונה לצאת ידי חובתו, אלא כמתעסק בעלמא, או לכוונה אחרת ולא לשם אותה מצוה, לא יצא ידי חובתו מן התורה. ויש אומרים שמצות אין צריכות כוונה, ואף המתעסק יצא בדיעבד. והלכה כסברא הראשונה. במה דברים אמורים במצות של תורה, אבל בשל דברי סופרים יש אומרים שהלכה שאין צריכות כוונה, ויש חולקין.

שוע"ר סי' תפט

א מצות עשה מן התורה שיספ[ו]ר כל אחד מישראל ... שבעה שבועות תספר לך וגוי' ודרשו חכמים תספר לך ... אף אם אחד מצוה לחבירו שיספור בשבילו ועשאו שליח לכך אינו יוצא ידי חובתו, כשלא שמע הספירה מפי חבירו. אבל אם הוא בעצמו שמע הספירה מפי חבירו ... יצא ידי חובתו מן התורה שהשומע הוא כאומר ... ויש חולקין על זה ואומרים שצריך שתהא ספירה לכל אחד ואחד ממש שכל אחד יספור בעצמו. ויש לחוש לדבריהם לכתחלה שלא לסמוך על שמיעת הספירה מהש"י.

ב ומצוה זו נוהגת בארץ ובחו"ל בפני הבית ושלא בפני הבית. ויש אומרים שבזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין מקריבין העומר, אין מצוה זו נוהגת כלל מדברי תורה, אלא מדברי סופרים שתיקנו זכר למקדש, וכן עיקר. ומכל מקום כל מה שתקנו חכמים תקנו כעין של תורה, ואין חילוק ביניהם אלא בדברים שיתבאר.

יא אחר הספירה נוהגין לומר יהי רצון שיבנה בית המקדש כו', לפי שעכשיו אין לנו עומר למקדש, ואין בספירה זו עשיית מצוה כלל, שהמצוה היא לספור לעומר, ועכשיו אין לנו עומר לספור לו, אלא שחכמים תקנו לספור זכר למקדש, לפיכך מתפללין שיבנה בית המקדש ונקיים המצוה כתקונה.

יב יש אומרים שמותר לברך ולספור בבין השמשות, אף על פי שהוא ספק לילה וספק יום העבר, ואם כן היאך יאמר היום שני ימים שמא עדיין הוא יום ראשון, מכל מקום כיון שהספירה בזמן הזה מדברי סופרים ספק דברי סופרים להקל. ויש חולקין על זה ואומרים שלכתחלה אין להכניס עצמו לידי ספק אפילו מדברי סופרים, ואין לספור עד צאת הכוכבים שהוא לילה ודאי, וכן עושין המדקדקים, וכן ראוי לכל אדם לעשות. ומכל מקום המנהג ההמוני עכשיו כסברא הראשונה לספור בבין השמשות.

ומי שרוצה לדקדק לספור בצאת הכוכבים, והוא מתפלל ערבית מבעוד יום עם צבור המתפללין ערבית עם סמוך לחשיכה וסופרים בבין השמשות, טוב שיספור עמהם בלא ברכה, ויחשוב בדעתו אם אשכח לספור בלילה הריני סומך על ספירה זו לצאת בה ידי חובתי, ואם לא אשכח בלילה הרי דעתי עכשיו שלא לצאת בספירה זו ... ולפיכך כשיזכור בלילה יספור בברכה.

אבל אם לא התנה בדעתו בפירוש שלא לצאת בספירה זו כשיזכור בלילה, אלא ספר סתם, אף שלא בירך עכשיו, וגם לא ענה אמן אחר ברכת הציבור, לא יברך כשיספור בלילה, שמא היה כבר לילה כשספר בבין השמשות, וכבר יצא ידי חובתו להאומרים שמצות אין צריכות כונה. ואף להאומרים שמצות צריכות כונה מכל מקום הספירה בזמן הזה מדברי סופרים, ויש אומרים שמצות מדברי סופרים לדברי הכל אין צריכות כוונה...

ואפילו לא ספר עמהם כלל אלא ששמע הספירה מן אחד (ו)מן הציבור שספרו ולא נתכוין כלל להוציאו וגם הוא לא נתכוין לצאת בשמיעה זו אלא שמע לפי תומו, לא יברך כשיספור בלילה, שהשומע כעונה.

יד מי ששואל אותו חבירו בבין השמשות כמה ימי הספירה בלילה זה, יאמר לו אתמול היה כך וכך, שאם יאמר לו היום כך וכך לא יוכל הוא עצמו לחזור ולמנות בברכה, לפי שכבר יצא ידי חובתו במה שאמר לחבירו היום כך וכך, לפי דברי האומרים שאין צריך כונה לצאת.

כג ויש אומרים שאם שכח לספור בלילה אחת אין צריך לספור כלל בשאר כל הלילות, לפי שכבר הפסיד ממצות ספירת העומר לגמרי כשחיסר ממנו יום אחד, שנאמר תמימות תהיינה. ויש חולקין ואומרים שצריך לספור בשאר כל הלילות, לפי שכל לילה היא מצוה בפני עצמה ואינן תלויות זו בזו.

כד ולענין הלכה נוהגין לספור בשאר לילות בלא ברכה ... לפי שספק ברכות להקל.

כה וכל זה כשברי לו שלא ספר בלילה אחד, אבל אם הוא מסופק בדבר אף שלא ספר למחר ביום יספור בשאר לילות בברכה, דכיון שיש להסתפק שמא ספר בלילה, ויש להסתפק גם כן שמא כהאומרים שכל לילה ולילה היא מצוה בפני עצמה ואינן תלויות זה בזה, נמצא שיש כאן ספק ספיקא להחמיר, להצריך ברכה וספירה בשאר הלילות.